

Zeitschrift: Bündner Schulblatt = Bollettino scolastico grigione = Fegl scolastic grischun

Herausgeber: Lehrpersonen Graubünden

Band: 66 (2004-2005)

Heft: 7: Selbstmanagement - Lust auf Zukunft

Rubrik: Pagina Rumantscha

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 26.07.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Tgei ei ina buna scola?

Richard Caduff (translatau da Sandra Sutz)

Caras scolaras e scolars

Prezai geniturs, scolastas e scolasts

Stimadas amitgas ed amitgs dalla scola mercantila

Jeu salidel Vus cordialmein ed engraziel per l'invitaziun

Tgei pretendel jeu sco patrun dad ina scola, dad ina buna scola?

A mi fuss il tema «tgei pretendel jeu d'in bien emprendist?» staus pli datier – denton san ins eventualmein cumbinar quellas duas materias.

La scola ei responsabla per ina buna instrucziun digl emprendist els divers roms. Il pli impuront ei d'intermediar al scolar la savida necessaria, aschia ch'el ha la pusseivladad, da terminar ils examens finals cun success.

Ein cheutras tuttas consignaziuns, ch'ein buca da sutschazegiar, ademplidas? Jeu creiel strusch.

Tiels mistregns manuals ei la scola profesionala pil pli in stuer per ils emprendists. Plascheivlas prestaziuns en scola ston mo vegnir contonschidas per terminar ils examens finals cun success.

Tiels mistregns mercantils semuossa plitost il contrari. Entras bunas prestaziuns en scola sesenta igl emprendist ualts segirs e la lavur en fatschenta piarda l'imporzonza. Sco patrun deploreschel jeu quella circumstanza e giavischel che era ils scolasts segidan da cumbatter quella tenuta.

Igl ei actual da selamentar sur dalla munconza da pazzas d'emprendissadi – daco ch'igl ei denton aschia vegn strusch sedumandau – ni plitost mo subjectiv.

Praticamein mintga piazza d'emprendisadi mercantila ei ord vesta economica, quintau sin ils onns da scolaziun, ina fatschenta deficitaria. Mintg'emprendist ha il dretg sin tschun jamnas vacanzas pagadas e dus dis ad jamna va el a scola ni frequenta divers cuors. Per consequenza eis el mo ca. 50% dil temps effectiv da lavur en fatschenta. Il plac da lavur cun tut ses indrezs sto denton esser avon maun sur onn.

Quei ein denton buc ils motivs principals per la sminuaziun dallas pazzas d'emprend-

dissadi mercantilas. Ils suandonts facturs giogan la rolla impurtonta :

La motivaziun dils emprendists da prestar per la fatschenta dapli che mo il necessari maunca en general.

Scolaziuns da lungatgs e ed auters cuors han il per part liug en auters cantuns ni schizun egl exterieur. Pil pli vegn ei aunc quintau cun sustegn finanzial dil menaschi d'emprendissadi.

Absolvents dalla maturitat professionala ein en general buca da differenziar d'in emprendist mercantil – schegie ch'ei astgass vegnir spitzgau ina megliera prestaziun.

Tgei ha ussa la scola da far cun quei?

Eis ei propi necessari d'organisar dis da skis ni outras occurrentzas duront il temps da lavur?

Ston scolaziuns da lungatgs ed auters cuors vegni frequentai egl jester?

En ina scola mercantila duess il patertgar economic vegnir promovius – tgi sa sche tut ils scolasts vesan era quei aschia?

La relaziun directa tier l'economia vesan ins il meglier sch'il patrun sto procurar duront igl entir meins per daners da saver dar las pagas als emploiai alla fin dil meins.

Han tuts aunc en memoria quels connexs?

Las semplas leschas dall'economia duessan vegnir intermediadas ad in frequentader d'ina scola mercantila. Ell'economia sa la paga mo vegnir pagada sch'ils mieds finanzials ein era avon maun.

Ils emprendists dueien buca vegni instrui sco explotaders cun la pli impurtonta finima da fadigar daners en surabundanza – denton ston ins saver surviver economicamein. Ell'economia privata funcziuna quei mo sche la fatschenta ei finanzialmein sau na. Vid quei duessan era quels patertgar che survegnan alla fin dil meins la paga per lur lavur prestada, independent sche la fatschenta prosperescha ni buc.

Ch'il patertgar dils scolasts ei per part critics enviers l'economia ei en uorden – en ina scola mercantila duess denton mai vegnir instrui antieconomic.

Che las lecziuns en scola e la pratica en fatschenta ein dua pèra calzers, acceptein nus senz'auter – forsa fuss ei denton pusseivel da savischinhar en certi roms.

En quei senn pretendel jeu d'ina buna scola, che'ei vegni instruiu indipendenza, patertgar mercantil e ch'ils scolars vegnien motivai da buca prestar mo en scola il meglier.

Lubi a mi sco finiziun aunc in giug matematic. Denter il vegnavel ed il sissontatschunavel onn da vegliadetgna unfrin nus per la lavur ca. 23% da nies temps. Ei dependa oravontut dalla qualitat e dil resultat da nossa lavur sco nus savein passentar ils 77% da nies temps restont. Ei separa pia da s'engaschar cumpleinamein gia egl emprendissadi.

Las experienzas menziunadas en miu plaid, pertuccan buc oravontut ils emprendists en nossa fatschenta. Nus occupein aunc adina treis emprendistas, ferton ch'autras fatschentas instrueschan era ord ils motivs numnai pli e pli paucs emprendists.

Signur Iso Tuor ha giavischau in votum crittic – jeu sperel che miu plaid vegni prius si sco critica constructiva e che certi patratgs vegnien forsa schizun realisai sin ina moda ni l'autra.

Jeu gratuleschel alla scola mercantila sin siu giubileum da 15 onns ed engraziel oravontut al rectur, signur Iso Tuor, per sia fetg buna lavur. Denton era a scolastas e scolasts, al cussegli da scola ed a tut quels che s'engaschan per la scola sin ina moda ni l'autra engraziel jeu zun fetg.

Jeu sai dir cun perschusaiun – nus havein ina buna scola mercantila elein perquei mantener ella aschi ditg sco pusseivel.

Tgei ei ina buna scola?

Occorrenza publica cun prof. Rolf Dubs
Matilda Maissen, Trun

Prezai geniturs, scolastas e scolasts, prezai Iso Tuor, prezai tuts presents

Il directur dalla scola, signur Iso Tuor, ha supplicau mei da parter entgins patratgs cun vus davart il tema; «tgei spetgel jeu sco genitur d'ina buna scola?».

Jeu hiel treis affons (giuvens) ch'ein per part aunc ella pubertad. Avon dus onns ha il vegl (21 onns) serraui giu cun success la scola mercantila a Glion.

Duront ch'jeu sundel s'occupada dalla tematica ein ils suandonts vers d'Antoine de Saint-Exupery vegni endamen a mi:

*Sche Ti vulas bagheggiar ensemen ina barca,
cloma buc ensemen la glieud,
per ir per lenna,
per preparar uaffens,
reparter lavurs
e parter en la laver,
mobein instruescha ils carstgauns
el desideri suenter la
vasta, infinita mar.*

Da principi sundel jeu dil mein che nus geniturs dein avon la direcziun fundamentala dalla veta a nos affons. Nus confruntein els cun reglas e cunfins. Nus communicchein ad els valurs per lur via. Nus dotein pia els cun tut quei ch'els san druvar en lur veta. Igl ei nies pensum da sustener els da tschentiar lur finamiras, d'avischinar els ad in vast spectrum da pusseivladads e da promover lur talents e lur tendenzas.

Ina scola per l'ulteriura formaziun ha pia il pensum da cuntinuar il process gia entschiet. Ella duei accumpignar ils giuvenils entras las undas dalla veta e sustener els. Plinavon duess ella equipar els culs uaffens e las habilitads ch'els basegnan per ina veta independenta e per lur clamada.

La muntada ch'in compass, in indrez da radar ed in sistem da navigaziun ha per in marinier ein per nos affons ils agids per la veta ch'ina buna scola porscha.

Jeu hiel resumau mes patratgs e mes giavischs tier la tematica; «tgei ei ina buna scola?», en quater puncts principals.

1. In impurtont element d'ina buna scola ei ina atmosfera positiva ed aviarta. ScolarAs sco era scolastAs duessan sesentir bein ed emprender resp. instruir bugen. Gest en quei connex giogan activitads sco sport, musica, projects, presentaziuns da classa etc. ina fetg impurtonta rolla.

2. ScolarAs duessan sesentir acceptai. En cass da problems ston els saver tier tgi ch'ei san sedrizzar e ch'els vegnan pri serius.

ScolarAs duessan vegnir plidentai sch'els sesanflan en ina crisa. En quellas situaziuns san els savens buca comunicar endretg a casa. Il contact denter la scola ed ils geniturs ei da grond'impurtonza. Savens semuossa ch'ils geniturs drovan agid.

3. Ina buna scola drova personalitads sco scolastAs. Secapescha che l'intermediaziun da savida sto vegnir ademplida.

ScolastAs duessan esser pertscharts ch'els ein personas exemplaricas pils affons. Ed en quei grau drovan ils ma-

gisterAs bien susteniment dils meinascolas. Per mei ei inA scolastA buca mo intermediaturA da savida mobein era pedagogA!

4. D'ina scola moderna spetgel jeu plinavon ch'ella ei emozionala e ch'ella ei aviarta pils quitaus e per ed ils basegns dils giuvenils. Ella munglass era ugheggiar da tschappar en conflicts e tschentiar clars cunfins, en special cu ei va per heiclias tematicas sco alcohol, fumar, «kiffar» ni problems da se-nutrir etc.

Ina dinamica da gruppa negativa e nuscheivla sto la scola exnum plidentar! Ina buna scola duess era esser ina sauna scola.

Anavos tier Antoine de Saint-Exupery

Ina buna scola relai pia ils scolarAs cul pli grond desideri pusseivel suenter la vasta, infinita mar, suenter la veta e cun ina pli clara eglida el futur.

Nies fegl raquenta adina puspei da ses evenimenti en scola media mercantila. Relaziuns amicablas cun magisterAs sco era cun conscolars vegnan tigrai vinavon. Jeu sundel perschuidida che la scola media mercantila ha midau ina part da sia veta el senn positiv.

